

Građanska znanost u Gradskoj knjižnici Rijeka

Lara Pavić

Gradska knjižnica Rijeka

lara.pavic@gkri.hr

Građanska znanost koncept je koji na velika vrata ulazi i u hrvatske knjižnice. Podrazumijeva sudjelovanje građana u znanstvenim istraživanjima kroz prikupljanje podataka (fotografiranjem, mjerenjem, snimanjem, razvrstavanjem ili na neki drugi način) nakon čega se prikupljeni podaci dostavljaju znanstvenicima koji ih koriste u znanstvenom radu.

Kako bi se zainteresirani knjižničari narodnih knjižnica Primorsko-goranske županije detaljnije upoznali s građanskom znanošću te osnažili za provođenje projekata ovog tipa u svojim knjižnicama, Županijska matična razvojna služba Gradske knjižnice Rijeka organizirala je tečaj *Građanska znanost u mojoj narodnoj knjižnici*. Održala ga je Dolores Mumelaš, viša knjižničarka u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici i voditeljica Radne grupe za građansku znanost u knjižnicama Zagrebačkog knjižničarskog društva.

U prvom, teoretskom dijelu tečaja objasnila je sudionicima što sve podrazumijeva koncept građanske znanosti i koje su njegove vrste te izdvojila najzanimljivije domaće i inozemne projekte građanske znanosti. Posebno se osvrnula na korist koju aktivnosti građanske znanosti donose knjižnicama koje ih organiziraju, ali i ostalim sudionicima: građanima znanstvenicima koji prikupljaju podatke i profesionalnim znanstvenicima koji ih analiziraju i koriste za svoja istraživanja.

Drugi, praktični dio tečaja bio je usmjeren na stjecanje konkretnih vještina potrebnih da bi se aktivnost ovakvog tipa mogla kvalitetno organizirati i kako bi prikupljeni podaci uistinu bili relevantni. Prije svega treba privući korisnike da sudjeluju u programima građanske znanosti, ali i motivirati znanstvenike od kojih mnogi još uvijek gledaju sa zadržkom na ovaj način znanstvenog istraživanja. Kao i za sve druge programe, za kvalitetnu je provedbu nužno izraditi i hodogram aktivnosti, promotivne materijale te evaluacijske listiće.

Sve je više aktivnosti građanske znanosti u kojima mogu sudjelovati članovi hrvatskih knjižnica, a jedna je od njih i nacionalni projekt *Ulice srednjovjekovnih vladara* u organizaciji Radne grupe za građansku znanost u knjižnicama. Projekt je osmišljen povodom obilježavanja 1100. obljetnice Hrvatskog kraljevstva, odnosno krunidbe kralja Tomislava s ciljem geolociranja ulica, trgova, parkova i obala koje nose ime jednog od desetorice hrvatskih srednjovjekovnih vladara (kraljevi Tomislav, Zvonimir, Držislav, Krešimir i Petar Svačić te kneževi Domagoj, Trpimir, Borna, Branimir i Mislav). Prikupljene će podatke u svom znanstvenom radu analizirati dr. sc. Ivan Majnarić, profesor povijesti na Hrvatskom katoličkom sveučilištu.

Partneri u projektu bili su po jedna narodna ili školska knjižnica u svakoj županiji, a za Primorsko-goransku županiju tu je funkciju preuzela Gradska knjižnica Rijeka. Kroz pet se radionica ukupno četrdeset i troje učenika srednjih škola okušalo u ulozi građana znanstvenika. Učenice i učenici Ekonomske škole Mije Mirkovića, Ugostiteljske škole Opatija, Prometne škole Rijeka te Građevinske tehničke škole Rijeka pomoću Google karti pretraživali su gradove i općine Primorsko-goranske županije u potrazi za ulicama, trgovima, obalama i parkovima koji nose naziv jednog od deseterice hrvatskih vladara.

Zahvaljujući njihovom angažmanu, saznali smo da u Primorsko-goranskoj županiji 40 ulica, trgova, parkova ili obala u devet gradova i pet općina nose ime po nekome od deseterice traženih vladara, dok u pet gradova i 17 općina nije pronađena niti jedna lokacija koja zadovoljava navedene uvjete. Ovi će rezultati profesoru Majnariću uštediti mnogo truda i vremena, a učenici su naučili nešto novo i izbrusili svoje vještine snalaženja na digitalnim kartama.

Na ovim se radionicama još jednom pokazala korist građanske znanosti za sve uključene dionike. Tako su učenici otkrili nove zanimljive stvari i zabavili se pokušavajući što točnije i brže geolocirati tražene lokalitete, a znanstveniku je omogućeno lakše prikupljanje velikog broja podataka i šire područje istraživanja.